

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้
Conditions and Problems of Teaching and
Learning Chinese in Public Schools at Secondary
Level in the Southern Region

พิชัย แก้วบุตร¹ | Pichai Kaewbut

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากการจัดประชุมครูผู้สอนภาษาจีนภูมิภาคภาคใต้และการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 โรงเรียน รวม 7 จังหวัดในภูมิภาคภาคใต้

ผลวิจัยพบว่า ปัญหาหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้ในภาพรวม ได้แก่ 1) เรื่องจำนวนคาบเรียน 2) ครูผู้สอน 3) แบบเรียน และ 4) การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการพัฒนาและแก้ไขเรื่อยมา นอกจากนี้ พบว่า ปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาภาษาจีนในภูมิภาคภาคใต้ประกอบด้วย 1) ปัญหาเชิงนโยบายจากต้นสังกัด 2) ปัญหาในมิติต่าง ๆ ของครูผู้สอนภาษาจีน 3) ปัญหาด้านความร่วมมือและการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ และ 4) ปัญหาด้านหลักสูตรภาษาจีนสำหรับสถานศึกษาระดับภูมิภาคซึ่งปัญหาสุดท้ายนี้เป็นปัญหาที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขในระดับเร่งด่วน

คำสำคัญ : สภาพและปัญหาการเรียนการสอน ภาษาจีน โรงเรียนสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

¹ดร. ประจำวิทยาลัยนานาชาติ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ติดต่อได้ที่: shi_yu16@hotmail.com

¹Dr., International College Surat Thani Campus, Prince of Songkla University,
e-mail: shi_yu16@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research is to study conditions and problems of teaching and learning Chinese in public schools at secondary level in the Southern region in Thailand. The data were collected from the participants of a meeting of Chinese teachers in the Southern region and the in-depth interview from those in ten sample schools in seven provinces.

The research revealed that the main problems of Chinese teaching – learning management of the public schools, secondary level, of the southern region at the whole picture are 1) the number of learning periods 2) teachers 3) textbooks and 4) measurement and evaluation. These four factors are chronic problems that have been being managed to be solved and developed. Besides that, other problems that affected the Chinese development in the southern region consisted of 1) policy problems from the central agency 2) problems of Chinese teachers in all aspects 3) problems of the cooperation and support from various organizations and 4) problems of the school curriculum for the southern regional area. The last problem should be solved urgently.

Keywords: Conditions and Problems of Teaching and Learning, Chinese, Public schools Southern region

ความนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนโรงเรียนสังกัดรัฐบาลคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร้อยละ 97.27 เป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 2.63 เป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสังกัดรัฐบาลภูมิภาคภาคใต้เป็นจัดการเรียนการสอนใน 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 3 ระดับมัธยมศึกษา

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ตอนต้น และช่วงชั้นที่ 4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึงแม้ว่าการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยภาษาจีนมีการกำหนดให้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ทางเลือกที่ให้อยู่ในดุลพินิจของโรงเรียนที่จะจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่จะต้องเรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมือนภาษาอังกฤษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) แต่ในสภาวะการปัจจุบันภาษาจีนถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สองที่สำคัญซึ่งรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงชั้นทั่วประเทศได้ศึกษาอย่างแพร่หลาย และในภูมิภาคภาคใต้ภาษาจีนนับเป็นภาษาที่ช่วยขับเคลื่อนการทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและงานบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กอปรกับนโยบายด้านการศึกษาในช่วงระยะที่ผ่านมาที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลทั่วประเทศมีการขยายตัวและมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสพฐ. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น 1) แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ. 2549-2553) 2) นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีน พ.ศ. 2557 เป็นต้น

ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาลจะมีการดำเนินการมาเพียง 15 ปี แต่ทว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีพัฒนาการที่เข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งปรากฏการณ์ทางการศึกษาดังกล่าวเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาลได้รับการตอบรับอย่างดียิ่งจากผู้เรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียน อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากรัฐบาลฝ่ายไทยและฝ่ายจีน แต่ภายใต้การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาลนั้นยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในด้านต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไปนี้คือ ปัญหาและรายละเอียดของปัญหาที่พบจากข้อสรุปของงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัญหาการจัดวางประเภทวิชาภาษาจีนและคาบเรียนที่ไม่เหมาะสม โดยจัดให้วิชาภาษาจีนอยู่ในกลุ่มวิชาเพิ่มเติมมีจำนวน 1 คาบเรียน/สัปดาห์ ซึ่งภายหลังสพฐ. ได้มีประกาศกระทรวงภายใต้นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีน พ.ศ. 2557 ให้มีการปรับเปลี่ยนจำนวนคาบเรียนให้สอดคล้องกับประเภทของวิชาภาษาจีนและความพร้อมของโรงเรียน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิชาเลือก/เพิ่มเติม) ไม่ต่ำกว่า 4 คาบ/สัปดาห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาเลือก/เพิ่มเติม) ไม่ต่ำกว่า 4 คาบ/สัปดาห์ (แผนศิลปภาษาจีน) ไม่ต่ำกว่า 6 คาบ/สัปดาห์ และหากโรงเรียนมีความพร้อมสามารถจัดคาบเรียนได้มากกว่าจำนวนที่กำหนด (พิชัย แก้วบุตร, 2562, น. 307-325)

2) ปัญหาด้านหลักสูตรวิชาภาษาจีน ได้พัฒนาหลักสูตรให้มีความต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับภาครัฐจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร และแนวทางการทำแผนการจัดการเรียนรู้อันรวมถึงจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับส่งเสริมกลุ่มนักเรียนที่มีศักยภาพด้านภาษาจีนให้ได้เรียนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ซึ่งได้มีการจัดทำมาตรฐานตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

3) ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน โดยปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปรับใหม่ พร้อมจัดทำคู่มือครูประกอบการใช้พัฒนาและจัดทำสื่อการสอนหลักและสื่อการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

4) ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการประเมินความสามารถใช้ภาษาจีนของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่ได้มาตรฐานระดับสากล หรือให้ใช้ข้อสอบกลางที่พัฒนาโดยสพฐ. ร่วมกับทั้งภาครัฐและเอกชน และพัฒนาคลังข้อสอบการวัดและประเมินผลภาษาจีน ซึ่งปัจจุบันแนวทางการวัดและประเมินผล มีการประเมินความสามารถใช้ภาษาจีนของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่ได้มาตรฐานระดับสากลคือการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK (Chinese Proficiency Test) ในระดับมัธยมศึกษา และมีการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับเยาวชน YCT (Youth Chinese Test) ในระดับประถมศึกษา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดรัฐบาลมีการส่งเสริมให้มีการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนก่อนจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น แต่ยังไม่มีความจำเป็น

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ผู้เรียนต้องสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนผ่านตามเกณฑ์บังคับของหลักสูตรจึงจะจบการศึกษาได้ (พิชัย แก้วบุตร, 2562, น. 309)

5) ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอนภาษาจีน มีการพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีน โดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานและจัดทำฐานข้อมูลของครูผู้สอนเพื่อวางแผนอัตรากำลัง กำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถทางภาษาของครูโดยเทียบเคียงกับมาตรฐานของเจ้าของภาษาจัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ครู ทักษะวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และเทคนิคการวัดและประเมินผลรวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการสอนระหว่างกัน สนับสนุนครูที่มีคุณภาพไปอบรมเพิ่มเติมความรู้ที่ประเทศจีน

ปัญหาด้านต่าง ๆ ข้างต้นเป็นปัญหาที่พบในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาลของประเทศไทย ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในวงจำเพาะของภูมิภาคภาคใต้ที่อาจมีปัญหาดังกล่าวแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งหากขาดการศึกษาในวงจำเพาะอาจไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริงของปัญหาและอาจส่งผลกระทบต่อให้การแก้ไขปัญหามาตรงจุดเกิดเป็นปัญหาและภาระต่อเนื่อง นอกจากนี้ เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและในบางประเด็นอาจเป็นประโยชน์หรือเป็นกรณีศึกษาตัวอย่างให้แก่ภูมิภาคอื่นได้นำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคของตนต่อไป จึงเป็นที่มาและเหตุผลในการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่และประชากรกลุ่มตัวอย่าง : งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นการลงพื้นที่สังเกตการณ์ สํารวจ และเก็บข้อมูลซึ่งครอบคลุมพื้นที่และโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล จำนวน 10 โรงเรียนใน 7 จังหวัด ได้แก่ พังงา กระบี่ ตรัง

สุราษฎร์ธานี พัทลุง สตูล และสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ดังนี้ 1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง 2) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 3) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และ 4) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับจัดตั้งให้เป็นศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน ได้แก่ 1) โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ 2) โรงเรียนพุนพินพิทยาคม 3) โรงเรียนสภาราชนิ 2 4) โรงเรียนดื่บุกพังงาวิทยายน 5) โรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัย-กัมพลานนท์อนุสรณ์” 6) โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล 7) โรงเรียนสภาราชนิ จังหวัดตรัง 8) โรงเรียนวิเชียรมาตุ 9) โรงเรียนสตรีพัทลุง และ 10) โรงเรียนพิमानพิทยาสรรค์ ซึ่งเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะจากโรงเรียนที่เข้าร่วมเสวนาวิชาการจำนวนทั้งสิ้น 28 โรงเรียน (ดังตารางที่ 1)

ขอบเขตด้านเนื้อหา : ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เช่น บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ บทความวิจัยและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย เป็นต้น

2) จัดประชุมและลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับครูผู้สอนภาษาจีนและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนรวม 5 ครั้ง ระหว่างเดือนกันยายน 2559 – กรกฎาคม 2562 ประกอบด้วย

1. การเสวนาวิชาการเรื่องสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย ระหว่างวันที่ 2 - 4 กันยายน 2559

2. การประชุมครูผู้สอนภาษาจีนภูมิภาคภาคใต้ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 25 - 27 มิถุนายน 2560

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

3. การประชุมผู้แทนจากศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนและ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่างวันที่ 7 - 10 พฤศจิกายน 2560

4. การประชุมครูผู้สอนภาษาจีนภูมิภาคภาคใต้ ครั้งที่ 2 วันที่ 15 มกราคม 2561

5. การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 20
มิถุนายน - 27 กรกฎาคม 2562

3) สัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเนื้อหาในการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย 1) สภาพ
ทั่วไปของสถานศึกษา 2) หลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและสาระ
การเรียนรู้วิชาภาษาจีน 3) การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา 4) ปัญหาในการจัดการเรียน
การสอนภาษาจีนของสถานศึกษา 5) แนวทางการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับสถาน
ศึกษาเพื่อขยายผลต่อการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับภูมิภาค และ 6) ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
กับครูผู้สอนภาษาจีนและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน
10 โรงเรียน จำนวน 55 คน (ดังตารางที่ 1) ดังนี้

3.1 ครูผู้สอนภาษาจีน หมายถึง ข้าราชการครูภาษาจีนที่มีประสบการณ์สอน
ไม่ต่ำกว่า 2 ปีหรือได้รับการประเมินผ่านการเป็นครูผู้ช่วยแล้ว

3.2 หัวหน้าศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน หมายถึง
ข้าราชการครูภาษาจีนที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สพฐ. ให้เป็นผู้ดูแลศูนย์เครือข่ายส่งเสริม
การเรียนการสอนภาษาจีนและโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ที่มีการเปิดสอนภาษาจีนในพื้นที่
บริการของตน

3.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ข้าราชการครูที่
ได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของ
สถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาตะวันออกที่มีหน้าที่ดูแลภาษาจีน ญี่ปุ่น
เกาหลี และกลุ่มภาษาอาเซียน ซึ่งอาจมีการแยกเป็นกลุ่มสาระเพิ่มเติมนอกเหนือจาก
กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศทั่วไปตามนโยบายของโรงเรียนนั้น ๆ

3.4 รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือผู้ที่รับผิดชอบงานด้านภาษาจีน
ของโรงเรียนที่มีหน้าที่ดูแลงานด้านวิชาการหรืองานด้านภาษาจีนของโรงเรียนโดยตรง

3.5 ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารของโรงเรียนที่มีบทบาทในการบริหารและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน

ตารางที่ 1 : จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักแยกตามประเภท

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง										รวม (คน)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	กลาง		ใหญ่			ใหญ่พิเศษ					
1. ครูผู้สอนภาษาจีน	3	2	2	1	2	2	4	1	2	3	22
2. หัวหน้าศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	3
3. หัวหน้ากลุ่มสาระฯ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
4. รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการฯ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
5. ผู้อำนวยการโรงเรียน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
รวม	6	5	6	4	5	6	7	4	5	7	55

4) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลจากผลการสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ และนำเสนอในรูปแบบของการเขียนบรรยายผลการศึกษา

1) สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนจัดตั้งโดยสพฐ. อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันการแปลและส่งเสริมภาษาจีน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา มีบทบาทหน้าที่ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่โรงเรียนใกล้เคียงที่อยู่ในเครือข่ายของตนเอง โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สพฐ. (เนื่องจากการปรับโครงสร้างการบริหารของ สพฐ. ปัจจุบันศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนอยู่ภายใต้การดูแลของสถาบันภาษาจีน) ในการจัดกิจกรรมย่อยและ

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

มีหน้าที่ดูแลและประสานงานโครงการครูอาสาสมัครจีนให้แก่โรงเรียนในเครือข่ายอีกด้วย ปัจจุบันศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนมีจำนวนทั้งสิ้น 42 แห่งทั่วประเทศ สำหรับภูมิภาคภาคใต้ มีศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง จัดตั้งอยู่ในระดับมัธยมศึกษา 7 แห่ง และระดับประถมศึกษา 1 แห่ง (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 : รายชื่อศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน ภูมิภาคภาคใต้

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียนที่เป็นศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน	จังหวัด	ระดับการศึกษา
1	โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย	ภูเก็ต	มัธยมศึกษา
2	โรงเรียนสตรีภูเก็ต	ภูเก็ต	มัธยมศึกษา
3	โรงเรียนอำมาตย์พานิชยนต์กุล	กระบี่	มัธยมศึกษา
4	โรงเรียนสภาราชินี 2	ตรัง	มัธยมศึกษา
5	โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา	สุราษฎร์ธานี	มัธยมศึกษา
6	โรงเรียนเบญจมาภุชพิทักษ์ นครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช	มัธยมศึกษา
7	โรงเรียนพิฆานพิทยาสรรค์	สตูล	มัธยมศึกษา
8	โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์	ยะลา	ประถมศึกษา

นอกจากนี้ ในเขตภูมิภาคภาคใต้ยังมีหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีน ประกอบด้วยหน่วยงานหลักอีก 2 ภาคส่วน ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นเสาหลักทางวิชาการ และ 2) สถาบันขงจื้อและห้องเรียนขงจื้อในการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนให้โรงเรียนในเขตพื้นที่บริการทั้งภูมิภาค (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 : หน่วยงานที่มีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนภูมิภาคภาคใต้

ที่มา : พิชัย แก้วบุตร (2563)

โรงเรียนในสังกัดรัฐบาลที่เปิดสอนภาษาจีนของภูมิภาคภาคใต้ มีจำนวน 114 โรงเรียน (โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 111 โรงเรียนและโรงเรียนระดับประถมศึกษา 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลภูเก็ต โรงเรียนอนุบาลกระบี่ และโรงเรียนนิบงชูปถัมภ์) โดยกระจายตัวอยู่ทั่วไปในทุกจังหวัดซึ่งส่วนใหญ่จะกระจายตัวหนาแน่นอยู่ในพื้นที่แถบชายฝั่งอันดามัน เนื่องจากเป็นพื้นที่ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ความต้องการจำเป็นบุคลากรด้านภาษาจีนมีมากกว่าพื้นที่ในเขตอื่น ๆ เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง จะมีความหนาแน่นของโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนชัดเจนกว่าพื้นที่อื่น ๆ (ดังภาพที่ 2)

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
 ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ภาพที่ 2 : ความหนาแน่นของโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีน ภูมิภาคภาคใต้
 ที่มา : พิชัย แก้วบุตรและอริปต์ย์ นิตย่นรา (2559)

ภูมิภาคภาคใต้มีครูผู้สอนภาษาจีน (ชาวไทย) จำนวน 144 คน แบ่งออกเป็น ครูประจำการ 76 คน และครูอัตราจ้าง 68 คน ครูอาสาสมัครจีน 118 คน รวมทั้งภูมิภาค มีครูผู้สอนภาษาจีนจำนวน 262 คน (สถิติดังกล่าวเป็นสถิติของปีการศึกษา 2559 ซึ่งในปัจจุบันจำนวนครูผู้สอนภาษาจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการสอบบรรจุข้าราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเปิดสอบอัตราครูผู้สอนภาษาจีนจำนวนมาก) และจากผลสำรวจพบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนในภูมิภาคภาคใต้มีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ครูประจำการ เป็นข้าราชการครูในสังกัด สพฐ. 2) ครูอัตราจ้าง เป็นครูที่โรงเรียนจัดจ้างเองเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนอัตราบรรจุครูภาษาจีน 3) ครูอาสาสมัครจีน เป็นครูในโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) และกระทรวงศึกษาธิการ 4) ครูอัตราจ้างชาวจีนเป็นครูที่โรงเรียนจัดจ้างเองโดยผ่านหน่วยงานเอกชน และ 5) ครูฝึกสอนเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์ที่ส่งมาฝึกประสบการณ์สอนจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

จากข้อมูลพบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในสังกัดรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนส่วนใหญ่ในภูมิภาคภาคใต้ จะกระจายตัวอยู่ทางชายฝั่งอันดามันมีการบริหารจัดการที่เข้มแข็งมั่นคงจากภาคส่วนต่าง ๆ

คือ มหาวิทยาลัยชั้นนำท้องถิ่นในพื้นที่ ศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน และสถาบันขงจื่อ/ห้องเรียนขงจื่อในพื้นที่ อีกทั้งยังมีกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีนคือ ครูผู้สอนภาษาจีนทั้งชาวไทยและชาวจีน

2) ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด รัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 โรงเรียน โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้ ประสบปัญหาที่เหมือนและแตกต่างกันโดยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

2.1.1. นโยบายและจุดเน้นของโรงเรียนเป็นการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ กล่าวคือ โรงเรียนส่วนใหญ่มีจุดเน้นหรือส่งเสริมการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนทำให้บทบาทของภาษาต่างประเทศที่สอง เป็นเพียงวิชาเลือกเพิ่มเติมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคาบวิชาภาษาจีนเฉลี่ย 2 - 4 คาบ/สัปดาห์ และมีเปิดภาษาจีนเป็นวิชาแผนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคาบวิชาภาษาจีน 6 คาบ/สัปดาห์ แต่ที่น่าสนใจคือโรงเรียนที่มีจุดเน้นหรือส่งเสริมด้านภาษาหรือส่งเสริมทั้ง วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์และภาษาในภูมิภาคภาคใต้ มีจำนวนและการขยายตัวมากขึ้น ซึ่งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 เป็นลักษณะส่งเสริมทั้งสองด้านและจัดสรรคาบเรียนวิชาภาษาจีนได้มากถึง 6 - 12 คาบ/สัปดาห์ ซึ่งมีการจัดวางโครงสร้างของรายวิชาภาษาจีนที่เป็นแบบแผนและจัดวิชาเสริมได้อย่างน่าสนใจ เช่น จัดวิชาภาษาจีนพื้นฐาน 4 คาบ/สัปดาห์ วิชาภาษาจีนฟัง-พูด 2 คาบ/สัปดาห์ วิชาภาษาจีนรอบรู้ 2 คาบ/สัปดาห์ และวิชาเตรียมความพร้อมการสอบวัดระดับภาษาจีน HSK 2 คาบ/สัปดาห์ นอกจากนี้ ในเขตพื้นที่ที่มีความต้องการจำเป็นเฉพาะ เช่น อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษด้วยการพัฒนาพื้นที่บริเวณเขตการค้าชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียนให้มีความเจริญมากขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนสะเดา "ซรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์"

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

จังหวัดสงขลาเป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนที่เข้มแข็งและมีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนในชั้นเรียนชื่อ “Hub Education” ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน - ภาษาอังกฤษ) นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีการส่งเสริมด้านภาษาต่างประเทศและภาษาต่างประเทศที่สองอย่างจริงจังได้แยกกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ดูแลเฉพาะสาระวิชาภาษาอังกฤษ) โดยกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศที่สอง ประกอบด้วย ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น เช่น โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่

กล่าวโดยสรุปคือ ปัญหาเรื่องนโยบายและจุดเน้นของโรงเรียนมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) โรงเรียนเปิดสอนวิชาภาษาจีนเป็นเพียงวิชาเพิ่มเติมและไม่ได้มีโครงสร้างของรายวิชาที่เข้มข้นเพียงให้ผู้เรียนได้สัมผัสภาษาจีนอย่างผิวเผินเท่านั้น โรงเรียนนำวิชาภาษาจีนมาเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความสนใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้เรียนมีความมั่นใจว่าโรงเรียนมีการเปิดสอนภาษาจีนตามกระแสความต้องการของสังคม 2) โรงเรียนบางแห่งเมื่อข้าราชการครูโยกย้ายกลับภูมิลำเนาหรือโยกย้ายไปในพื้นที่อื่นวิชาภาษาจีนก็ต้องปิดตัวลงเนื่องจากไม่มีผู้สอนต่อซึ่งเป็นการส่งเสริมที่ไม่จริงจังสร้างผลกระทบระยะยาวให้แก่ผู้เรียน และ 3) โรงเรียนที่สนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างมากแต่ยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ เช่น ทรัพยากรทางการศึกษา ห้องเรียนแบบเรียน และครูผู้สอนภาษาจีน (จะนำเสนอในหัวข้อปัญหาด้านครูผู้สอนภาษาจีน) ซึ่งทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรอันจะส่งผลต่อผู้เรียนในระยะยาวเช่นกัน

2.1.2. ปัญหานโยบายการกำหนดจำนวนรับของผู้เรียนที่กำหนดมาจากต้นสังกัดมีความผกผัน หลังจากที่ได้สพฐ. ได้ปรับลดจำนวนนักเรียนระดับปฐมวัย 30 คน/ห้อง ระดับประถมศึกษา 40 คน/ห้อง และระดับมัธยมศึกษา 40 คน/ห้อง ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สพช.) โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา (พิชัย แก้วบุตร, 2563, น. 94-119) ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่มีการแข่งขันสูงในเขตภูมิภาคภาคใต้จากเดิมที่มีการรับผู้เรียนจำนวน 50 คน/ห้อง ต้องลดจำนวนผู้เรียนลงตามนโยบายของต้นสังกัด ทำให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งต้องเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีการแข่งขันรองลงมา ส่งผลให้จำนวน

ผู้เรียนในโรงเรียนที่มีการแข่งขันน้อยกว่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการชั้นเรียน อัตราค่าจ้างครูและการจ้างครูชาวต่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และในระยะต่อมาสพฐ. ได้ยึดหยุ่นการรับจำนวนนักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง ทำให้โรงเรียนที่มีการแข่งขันรองลงมาได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนลดลงแต่โรงเรียนได้ขยายชั้นเรียนเพิ่มเติมเพื่อรองรับผู้เรียนไปแล้ว อีกทั้งภาระที่โรงเรียนต้องแบกรับในเรื่องค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ก็มีสูงขึ้น ซึ่งในห้องเรียนภาษาจีนก็ได้รับผลกระทบจากนโยบายที่มีความผกผันนี้เช่นกัน

2.1.3. ปัญหาสัดส่วนจำนวนผู้เรียน/ชั้นเรียน สำหรับขนาดของชั้นเรียนของแผนศิลปภาษาจีนหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เปิดรับนักเรียนที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานภาษาจีนเข้าเรียนในห้องเรียนภาษาจีนปกติ และเปิดรับนักเรียนที่มีพื้นฐานภาษาจีนเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษภาษาจีน จำนวนผู้เรียน 30 - 45 คน/ห้อง โดยเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในปัจจุบันขนาดของจำนวนผู้เรียน/ห้อง เป็นขนาดที่ครูผู้สอนรับได้และทางโรงเรียนก็มีการสนับสนุนครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทย (ข้าราชการและครูอัตราจ้าง) และครูชาวต่างชาติตามความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งเรื่องจำนวนผู้เรียน/ชั้นเรียนจากการศึกษาพบว่ามิแนวนำมีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับที่เดิมยังมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่มีจำนวนผู้เรียนมากถึง 40 - 50 คน/ห้อง ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) แต่ถึงแม้ว่าปัญหาสัดส่วนจำนวนผู้เรียน/ชั้นเรียนจะได้รับการแก้ไขและพัฒนาในเบื้องต้นแต่ปัญหาที่ตามมาจากปัญหาดังกล่าวคือ การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษาที่ทันสมัยซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในระยะแรกที่ต้นสังกัดมีการส่งเสริมให้เปิดการเรียนการสอนภาษาจีนและมียุทธศาสตร์ส่งเสริมอย่างต่อเนื่องทุกภาคส่วนได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่โรงเรียนต่าง ๆ ก็บรรลุวิชาภาษาจีนเป็นสาระวิชาหนึ่งของโรงเรียนแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปกว่า 10 ปี ทั้งแบบเรียน² และทรัพยากรทางการศึกษาที่ทันสมัยที่เคยมีการสนับสนุนในระยะแรกไม่ได้มีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมให้มีความหลากหลายตามสภาวการณ์ปัจจุบันทำให้โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา

²แบบเรียนในงานวิจัยฉบับนี้ หมายถึง แบบเรียนที่โรงเรียนสามารถจัดซื้อจัดจ้างหรือสั่งซื้อและอยู่ในบัญชีรายชื่อแบบเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

แบบเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย จากการสำรวจโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า คิดเป็นร้อยละ 80 ของโรงเรียนทั้งหมดยังคงใช้แบบเรียนสัมผัสภาษาจีน 《体验汉语》ในการเรียนการสอนเป็นหลักเนื่องจากไม่มีงบประมาณในการสั่งซื้อหนังสือแบบเรียนนอกบัญชี และร้อยละ 100 ครูผู้สอนของทุกโรงเรียนใช้วิธีการจัดทำเอกสารประกอบการสอนด้วยตนเองเป็นเอกสารหลักและเอกสารเสริมให้กับผู้เรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนที่จะต้องแบกรับภาระในการอัดสำเนาให้กับผู้เรียน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นปัญหาด้านงบประมาณหรือหากให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองซึ่งก็จะไม่สอดคล้องกับนโยบายเรียนฟรีของรัฐบาล

2.2 ปัญหาด้านครูผู้สอนภาษาจีน

ปัญหาเรื่องครูผู้สอนภาษาจีนเป็นปัญหาที่มีปรากฏเรื่อยมาในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลซึ่งในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นมากแต่สืบเนื่องด้วยสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปปัญหาด้านครูผู้สอนภาษาจีนในภูมิภาคภาคใต้ก็มีปรากฏปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

2.2.1. ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทย สถานะข้าราชการจบการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนมีคุณภาพที่ดีและประจำการในทุกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก แต่จากการศึกษาและสำรวจพบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยสถานะข้าราชการยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน สืบเนื่องจากนักศึกษาที่จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนหรือการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจำนวนมากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบัน และการขอเข้ารับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูในปัจจุบันจะต้องเป็นการส่งรายชื่อผู้ประสงค์เข้าศึกษาจากโรงเรียนต้นสังกัดที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ จึงทำให้นักศึกษาที่จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนหรือการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศไม่สามารถเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูได้ ทำให้มีผู้ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติจำนวนน้อยเข้าสอบบรรจุข้าราชการครูสาขาวิชาภาษาจีน

นอกจากนี้ จากการเก็บข้อมูลวิจัยพบว่า ปัญหาการโยกย้ายของข้าราชการครูก็เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ส่งผลการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียน ในบางโรงเรียนการโยกย้ายของข้าราชการครูส่งผลถึงขั้นต้องปิดวิชาภาษาจีนทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนต้องหยุดชะงักและนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาจีน

ไปแล้วก็ไม่สามารถนำไปต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นได้ ในบางโรงเรียนถึงแม้ว่าจะมีข้าราชการภาษาจีนมาแทนในตำแหน่งเดิมแต่การเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของโรงเรียนก็เหมือนกับต้องเริ่มใหม่เนื่องจากข้าราชการที่บรรจุใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนหรือคุ้นเคยกับระบบราชการและสังคมของโรงเรียนของตน ซึ่งประเด็นดังกล่าวก็ส่งผลเสียกับการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของโรงเรียนเช่นกัน

ครูอัตราจ้าง เป็นครูที่โรงเรียนจัดจ้างมีสัญญาปีต่อปี โดยมากเป็นครูที่จบเอกวิชาภาษาจีนในประเทศไทยบางโรงเรียนเป็นครูที่จบระดับปริญญาโทจากประเทศจีน ปัญหาของครูอัตราจ้างคือโรงเรียนจ้างเป็นรายปีและจ้างได้ที่เงินเดือน 9,000 - 10,000 บาท (เมื่อหักภาษีและค่าประกันสังคมแล้วจะมียอดสุทธิประมาณ 8,000 - 9,000 บาท) ซึ่งเป็นค่าตอบแทนที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นที่สามารถสร้างรายได้ต่อเดือนมากกว่าทำให้อาชีพครูไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะดึงดูดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาในระบบได้ ประกอบกับครูอัตราจ้างจำนวนหนึ่งไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถนำบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูได้

2.2.2. ครูอาสาสมัครจีน คือ ครูจากสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) จากการลงนามความเข้าใจและข้อตกลงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่ง สพฐ. ได้รับครูอาสาสมัครจีนมาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - ปัจจุบัน (พิชัย แก้วบุตร และอธิปัตย์ นิตย่นรา, 2559, น. 70) จากการสำรวจพบว่า ครูอาสาสมัครจีนในภาพรวมทั้งหมดยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น มีการคัดกรองที่เป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องจบการศึกษาภายใต้สาขาวิชาการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศหรือการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ และก่อนเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ครูเหล่านี้จะต้องผ่านการทดสอบตามเกณฑ์มาตรฐาน การทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายและเข้าอบรมในศูนย์อบรมที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) กำหนดเป็นระยะเวลาประมาณ 300 ชั่วโมง ซึ่งศูนย์อบรมต่าง ๆ มีหลักสูตรการอบรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกันและผ่านการตรวจสอบมาตรฐานที่เป็นระบบ (Yiyuan, 2012, pp. 214) โดยปัญหาที่พบเกี่ยวกับครูอาสาสมัครจีนมีดังต่อไปนี้

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

2.2.2.1 ปัญหาคุณภาพของครูอาสาสมัครจีน เป็นปัญหาอันดับต้นที่โรงเรียนต่าง ๆ มีเสียงสะท้อนกลับมาซึ่งทางโรงเรียนก็มีความเข้าใจเนื่องจากโครงการครูอาสาสมัครจีนเป็นโครงการใหญ่ ซึ่งปริมาณครูมีจำนวนมากทำให้ควบคุมคุณภาพของครูได้ยากควรเพิ่มความเข้มงวดในกระบวนการติดตามผลของสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ประจำประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.2 ปัญหาความล่าช้าของการเดินทางมาปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครจีน จากเดิมครูอาสาสมัครจีนจะเดินทางมาถึงประเทศไทยและเข้าปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนต่าง ๆ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ จะเปิดภาคเรียนแล้วประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ แต่ในปีการศึกษา 2562 นี้ครูอาสาสมัครจีนเดินทางมาถึงประเทศไทยในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ เปิดภาคเรียนไปแล้วประมาณ 3 - 4 สัปดาห์ ประกอบกับความเข้มงวดของการตรวจสอบความเรียบร้อยของชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทยโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองของแต่ละท้องที่ไม่อนุญาตให้ปฏิบัติงานก่อนได้รับใบอนุญาตทำงาน ดังนั้น ในโรงเรียนจึงไม่สามารถให้ครูอาสาสมัครจีนปฏิบัติหน้าที่ก่อนได้จะจัดการเอกสารสำคัญต่าง ๆ เสรีจลีนซึ่งผลกระทบจากปัญหานี้ทำให้ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยต้องรับภาระงานสอนเป็นจำนวนมาก ในบางโรงเรียนต้องแบกรับภาระงานสอนมากถึง 30 คาบ/สัปดาห์

2.2.2.3 ปัญหาการเบิกจ่ายค่าตอบแทนของครูอาสาสมัครจีนที่จะเบิกจ่ายได้ตามสัญญาจ้างเท่านั้น ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วครูอาสาสมัครจีนจะพำนักอยู่ในประเทศไทยและปฏิบัติงานเพียง 8 - 9 เดือนเท่านั้นซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก

2.2.2.4 ปัญหากรอบข้อกำหนดต่าง ๆ ของโครงการครูอาสาสมัครจีน คือโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องปฏิบัติตามกฎและกรอบข้อกำหนดที่ต้นสังกัดกำหนด เช่นการจัดที่พักที่พร้อมด้วยเครื่องอำนวยความสะดวก ประกันสุขภาพ ค่าธรรมเนียมในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ระหว่างปฏิบัติงานในประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ เป็นปัจจัยด้านต้นทุนที่โรงเรียนจะต้องแบกรับเพื่อให้โรงเรียนมีครูอาสาสมัครจีน โดยในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอาจไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดสรรให้ได้ และในอีกด้านหนึ่งถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีความพร้อมตามเกณฑ์ข้อกำหนดของต้นสังกัดแต่สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ประจำประเทศไทยก็ไม่สามารถจัดสรรครูอาสาสมัครจีนให้ได้หากว่าโรงเรียนอยู่ไกลจากเขตเมือง ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ได้

2.3. ครูชาวจีนที่โรงเรียนจัดหาและจัดจ้างเอง คือ การแก้ไขปัญหาการขาดครูเจ้าของภาษาของโรงเรียนซึ่งในบางโรงเรียนได้ครูที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์มาสอนให้กับโรงเรียน ซึ่งมีปัญหามากกว่าครูที่รับจากต้นสังกัดคือครูอาสาสมัครจีน ทั้งอายุและวุฒิภาวะที่ยังไม่พร้อม ขาดประสบการณ์สอน และไม่เข้าใจกับสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ในบางโรงเรียนสามารถหาครูชาวจีนที่มีประสบการณ์สอนได้แต่ก็พบกับปัญหาค่าจ้างที่ค่อนข้างสูงและครูที่มีประสบการณ์สอนจริง ๆ เข้าใจสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยจริง ๆ นั้นหาได้ยากมาก ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเช่นกัน

2.3.1 ปัญหาด้านความร่วมมือและการสนับสนุน

ความร่วมมือพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนมีคือความร่วมมือจากศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนต่าง ๆ ในการร่วมกิจกรรมและรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนจากต้นสังกัด นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนจากห้องเรียนขงจื่อ/สถาบันขงจื่อที่อยู่ในพื้นที่ และในบางโรงเรียนที่มีความพร้อมสูงก็ยังสามารถหาความร่วมมือกับโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้ เช่น โรงเรียนสตรีพัทลุงมีความร่วมมือกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษานานาชาติสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐประชาชนจีน (เมืองหางโจว) ซึ่งความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนได้ จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนที่มีความร่วมมือกับองค์กรภายนอกหรือหน่วยงานการศึกษาต่างประเทศมีอยู่น้อยมากโดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีเพียงโรงเรียนสตรีพัทลุงเพียงโรงเรียนเดียวที่มีความร่วมมือกับองค์กรภายนอกระหว่างประเทศ ซึ่งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีก 9 โรงเรียนจะเป็นความร่วมมือภายในประเทศและเป็นความร่วมมือในภูมิภาคเดียวกัน โรงเรียนต่าง ๆ ได้สะท้อนถึงปัญหาบางประการของวิชาภาษาจีนที่มีจำกัดแต่มีผู้เรียนสนใจจำนวนมาก ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมนอกชั้นเรียน โดยวิธีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นของโรงเรียนคือการขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในท้องถิ่น/ห้องเรียนขงจื่อ/สถาบันขงจื่อมาช่วยจัดกิจกรรมให้กับโรงเรียน ซึ่งก็เป็นความร่วมมือเพียงครั้งคราวและยังไม่ครอบคลุมโรงเรียนทั่วทั้งภูมิภาคภาคใต้ ดังนั้น

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

ปัญหาการสร้างความร่วมมือนั้นจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาและขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีนของภูมิภาคภาคใต้

2.3.2 ปัญหาความเหลื่อมล้ำของโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการสนับสนุนจากต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเข้มข้นมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งคุณภาพของผู้เรียนที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นผู้เรียนที่มีความพร้อมสูงทั้งด้านวิชาการ ทักษะ ทักษะ การสนับสนุนของครอบครัว และปัจจัยอื่น ๆ เช่น แรงผลักดัน แรงจูงใจในการเรียน โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่จะต้องบริหารจัดการด้วยตนเองค่อนข้างสูงเนื่องจากงบประมาณในการสนับสนุนจากต้นสังกัดค่อนข้างน้อย และมีจำกัด โรงเรียนต้องจัดสรรสนับสนุนหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศประเภทวิชาภาษาจีนถือเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ค่อนข้างใหม่ ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณหรือการสนับสนุนอาจยังไม่เพียงพอมากนัก ประกอบกับจำนวนผู้เรียนที่เลือกเรียนภาษาจีนในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากและหลากหลายทำให้การจัดการชั้นเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนลักษณะดังกล่าวมีความยากและในเชิงงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนก็มียกงบประมาณจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

การแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กก็จะอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยครูผู้สอนภาษาจีนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่นั้น ๆ และมีความสัมพันธ์อันดีในศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนต่าง ๆ แต่ในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนของโรงเรียนความเหลื่อมล้ำของโรงเรียนก็ยังคงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลค่อนข้างสูง กล่าวคือ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กยังขาดแนวทางในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนที่เหมาะสมตามสภาพของตนเอง ซึ่งการช่วยเหลือกันระหว่างครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนกันเองนั้นยังไม่เพียงพอ และในบางประเด็นของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก็ยังไม่ตอบโจทย์ปัญหาที่พบในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น การกำหนดจำนวนคาบเรียนวิชาภาษาจีน การจัดวางโครงสร้างรายวิชา และการกำหนดประเภทวิชา เป็นต้น

2.3.3 ปัญหาด้านหลักสูตร

จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนในสังกัดรัฐบาลร้อยละ 89 มีการอ้างอิงหลักสูตร ภาษาจีนจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้ภาษาจีนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวข้างต้นได้จัดทำขึ้นตามรูปแบบ ของตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิชัย แก้วบุตร, 2563) ซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดรัฐบาลร้อยละ 89 มีการอ้างอิงทั้งหมดและมีการอ้างอิงบางส่วน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้อ้างอิงซึ่งก็เป็นไปตามบริบทและประเภทของโรงเรียน โดย โรงเรียนต่าง ๆ เห็นว่า เป็นเพราะสาระการเรียนรู้ยากและมีเวลาเรียนไม่เพียงพอคิดเป็น ร้อยละ 30 รองลงมาคือสาระการเรียนรู้ยากเกินไปคิดเป็นร้อยละ 28 (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2559) ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนสังกัดรัฐบาลในภูมิภาคภาคใต้ยังคงปรากฏปัญหา ดังกล่าวข้างต้นและจากการลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบ ว่า มีปัญหาด้านอื่น ๆ ดังนี้

2.3.3.1 ทิศทางของหลักสูตรภาษาจีนมีเป้าหมายไม่ไปในทิศทางเดียวกัน คือ โรงเรียนแต่ละจังหวัดและแต่ละท้องที่มีลักษณะเด่นและบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการกำหนดเป้าหมาย (ระดับความรู้ภาษาจีนของ ผู้เรียนในภาพรวม) ของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่อง ธรรมชาติที่แต่ละท้องที่และแต่ละโรงเรียนจะมีการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรที่แตกต่างกัน แต่หากหลักสูตรภาษาจีนระดับภูมิภาคมีการจัดทำและกำหนดทิศทางการพัฒนาร่วมกัน ที่ชัดเจนจะทำให้โรงเรียนที่มีโอกาสหรือทรัพยากรทางการศึกษาน้อยกว่าโรงเรียนที่มีความ พร้อมได้มีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถมีความรู้และบรรลุเป้าหมาย ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการศึกษาตัวอย่างหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ของโรงเรียนต่าง ๆ และมีการอบของสาระการเรียนรู้และการวัดความรู้ที่เท่าเทียมและ เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งวิธีดังกล่าวนอกจากเป็นผลดีในการพัฒนาการเรียนการสอน ภาษาจีนในภาพรวมของภูมิภาคแล้วยังเป็นการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนที่มี ความพร้อมสูงได้พุงและช่วยเหลือโรงเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่าให้บรรลุเป้าหมายที่มีการจัดทำ ร่วมกันอย่างสมบูรณ์

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

2.3.3.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรร่วมกันระหว่างหลักสูตรภาษาต่างประเทศและหลักสูตรภาษาจีนเป็นปัญหาที่พบมากในระยะแรกที่โรงเรียนเปิดการเรียนการสอนภาษาจีนจาก การสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาจีน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้อยละ 100 ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเดิมใช้หลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ของโรงเรียนแต่ในระยะหลังพบว่า ความแตกต่างของภาษาจีนและภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน อีกทั้งระดับความรู้ของผู้เรียนภาษาจีนเป็นความรู้ระดับเริ่มต้นซึ่งไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรภาษาอังกฤษวางไว้เดิมและภาษาจีนนำมาปรับใช้ จึงเป็นที่มาให้โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแยกออกมาจากหลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้หลักสูตรของภาษาจีนในระดับสถานศึกษามีความเป็นรูปแบบมากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นแกนในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว “ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน” ที่จัดทำโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเดิมจัดทำและปรับปรุงตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นยังมีสาระบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนและสาระบางส่วนไม่เป็นไปตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของโรงเรียนต่างๆเกิดความย้อนแย้งกล่าวคือโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งหลักสูตรมีการจัดทำตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนแต่ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนมีสาระบางส่วนที่จัดทำตามรูปแบบของตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทำให้สาระการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียนและสภาพการเรียนการสอนปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากทำให้ปัญหาเรื่องหลักสูตรเป็นปัญหาที่พบอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขระดับเร่งด่วน

จากการศึกษาและการสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลักสูตรภาษาจีนขาดการกำหนดตัวชี้วัดและการวัดและประเมินที่ชัดเจนในระดับอักษร คำศัพท์ ไวยากรณ์ และยังขาดสัดส่วนที่สำคัญคือการวัดและประเมินผล ซึ่งร้อยละ 100 ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีการกำหนดการประเมินผลหลักสูตรทั้งในระดับอักษร คำศัพท์ และหลักไวยากรณ์ มีเพียงการกำหนดในภาพรวมเท่านั้นคือ ผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรผ่านการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 2

- 3 ซึ่งเป็นการประเมินผลผู้เรียนโดยตรงไม่ใช่การประเมินผลหลักสูตรว่าหลักสูตรภาษาจีนที่โรงเรียนใช้นั้นสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของการจัดทำหลักสูตรกล่าวคือ ทำให้หลักสูตรนั้นไม่ครบตามกระบวนการที่สมบูรณ์ ซึ่งโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นตรงกับมตินี้ที่ประชุมครูผู้สอนภาษาจีนภูมิภาคภาคใต้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภูมิภาคภาคใต้ต่อไป

หลักสูตรภาษาจีนจัดทำขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ ปัจจัยหนึ่งที่เกิดจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนภาษาจีนทั้งสถานะข้าราชการและครูอัตราจ้างเป็นครูที่เพิ่งจบการศึกษาใหม่ล้วนเป็นครูมือใหม่ไม่มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำหลักสูตรและยังไม่มีมีความเชี่ยวชาญพอในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีน ซึ่งโรงเรียนมักจะคาดหวังว่าบุคลากรของตนจะสามารถจัดทำหลักสูตรภาษาจีนให้กับโรงเรียนได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนเป็นเรื่องที่จะต้องคิดและวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด กอปรกับบุคลากรครูที่บรรจุใหม่ไม่ทราบถึงความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัดรัฐบาลไม่ทราบว่าการจัดทำหลักสูตรจะต้องยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และต้องเทียบเคียงหรืออ้างอิงมาตรฐานการวัดความรู้จากตัวชี้วัดต่าง ๆ ทำให้การจัดทำหลักสูตรภาษาจีนของสถานศึกษาเป็นไปอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจนขาดความต่อเนื่องของสาระการเรียนรู้และมีการซ้ำซ้อนของเนื้อหา หรือในบางโรงเรียนครูผู้สอนภาษาจีนไม่ทราบว่าต้นสังกัดได้มีการจัดทำตัวชี้วัดไปแล้ว หรือในบางโรงเรียนใช้วิธีการใช้หลักสูตรของวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็นหลักในการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนซึ่งลักษณะของทั้ง 2 กลุ่มสาระวิชามีความแตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้ในภาพรวม ประกอบด้วย 1) เรื่องจำนวนคาบเรียน 2) ครูผู้สอน 3) แบบเรียน และ 4) การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการพัฒนาและแก้ไขเรื่อยมา นอกจากนี้พบว่า ปัญหา

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

อื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาษาจีนในภูมิภาคภาคใต้ประกอบด้วย 1) ปัญหาเชิงนโยบายจากต้นสังกัด 2) ปัญหาในมิติต่าง ๆ ของครูผู้สอนภาษาจีน 3) ปัญหาด้านความร่วมมือและการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ และ 4) ปัญหาด้านหลักสูตรภาษาจีนสำหรับสถานศึกษาระดับภูมิภาคซึ่งปัญหาสุดท้ายนี้เป็นปัญหาที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขในระดับเร่งด่วน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้ในภาพรวมสอดคล้องกับรายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, น.119 - 126) งานวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนรัฐบาล (ทิชัย แก้วบุตร และอธิปัตย์ นิตยัณรา, 2559, น. 70) และงานวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการอบรมโครงการครูอาสาสมัครจีน ประจำประเทศไทย (Yiyuan, 2012: p. 213 - 220) เช่น เรื่องจำนวนคาบเรียน ครูผู้สอน แบบเรียน และการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการพัฒนาและแก้ไขเรื่อยมา ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ปัญหาอื่น ๆ ที่พบในภูมิภาคภาคใต้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาษาจีนนั้นประกอบด้วย 1) ปัญหาเชิงนโยบายจากต้นสังกัด ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถแก้ไขได้จากโรงเรียนปลายทาง หน่วยงานที่รับผิดชอบควรให้ศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในแต่ละภูมิภาคและโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่เข้มแข็งได้มีส่วนร่วมในการวางนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมในสังกัดรัฐบาล ไม่ควรเป็นการกำหนดนโยบายหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติที่มาจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว เนื่องจากนโยบายหรือแนวปฏิบัติบางเรื่องไม่สอดคล้องกับสภาพจริงในการปฏิบัติงาน 2) ปัญหาในมิติต่าง ๆ ของครูผู้สอนภาษาจีน ควรมีการสำรวจและจัดทำสถิติในภาพรวมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือส่งเสริมครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยต่อไปในอนาคต สำหรับครูอาสาสมัครจีนนอกจากมีโครงการเยี่ยมครูอาสาสมัครจีนที่เป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยและสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ประจำประเทศไทยแล้วควรเจรจาหามาตรการในการควบคุมคุณภาพและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครจีนอย่างจริงจังและเป็นระบบ 3) ปัญหาด้านความร่วมมือและการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมให้สร้างความร่วมมือด้านต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น และ 4) ปัญหาด้านหลักสูตร

ภาษาจีนสำหรับสถานศึกษาระดับภูมิภาค ซึ่งปัญหาสุดท้ายนี้เป็นปัญหาที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขในระดับเร่งด่วน เนื่องจากสภาวะสังคมที่เปลี่ยนไปและความต้องการจำเป็นบุคลากรด้านภาษาจีนที่มีมากขึ้น รวมถึงมาตรฐานการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นควรมีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนในระดับภูมิภาคโดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ สพฐ. กำหนด ซึ่งการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนในระดับภูมิภาคจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของภูมินาณัน ๆ ให้เป็นเอกภาพเดียวกันและสาระการเรียนรู้จะสอดคล้องกับจุดเด่นและอัตลักษณ์ของภูมินาณัน ๆ อันจะส่งผลดีกับโรงเรียนที่เพิ่งเปิดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยจะได้มีแนวทางหรือแกนกลางในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาต่อไป นอกจากนี้ การจัดทำหลักสูตรระดับภูมินาณันยังสามารถเป็นต้นแบบให้กับภูมินาณันอื่น ๆ ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนเงินรายได้มหาวิทยาลัย ประเภทพัฒนานักวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2562 รหัสโครงการ LAM6202044S ขอขอบคุณวิทยาลัยนานาชาติ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการอำนวยความสะดวกทั้งงานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและครูผู้สอนภาษาจีนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตภูมินาณันภาคใต้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุเคราะห์ข้อมูลในมิติที่หลากหลาย และขอขอบคุณอาจารย์นพวรรณ เมืองแก้วที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจภาษาไทยจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สสส.

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้

- พิชัย แก้วบุตร และอธิปต์ย์ นิตยัณรา. (2559). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนรัฐบาล*. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 8: 2559 “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนสู่โลกาภิวัตน์”. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- พิชัย แก้วบุตร. (2562). นโยบายทางภาษาในการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนผ่านการทดสอบวัดระดับภาษาจีน HSK. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 14(2), 307-325.
- _____. (2563). การศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภูมิภาคภาคใต้. *วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 10(2), (94-119).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- Yiyuan, Y. (2012). *Demand-Geared Optimization of the Pre-post Training of Volunteer Chinese Teachers Working in Thailand*. *Chinese Language Globalization Studies*. 9(1), 213-220. (In Chinese)

Received: January 29, 2020

Revised: September 3, 2020

Accepted: October 6, 2020